

**REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM**

Eesti Toiduainetööstuse Liit
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Eesti Leivaliit
Eesti Kalaliit
Eesti Karastusjookide Tootjate Liit
Eesti Aiandusliit

Teie: 08.07.2026

Meie: 31.07.2026 nr 7.1-2/1816-1

Vastuskiri Eesti Toiduainetööstuse Liidu, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Leivaliidu, Eesti Kalaliidu, Eesti Karastusjookide Tootjate Liidu ja Eesti Aiandusliidu ühispöördumisele seoses Nutri-Score'i võimaliku vabatahtliku kasutuselevõtuga Eestis

Austatud proua Potisepp
Austatud proua Ats
Austatud härra Palts
Austatud härra Kaldmäe
Austatud härra Noormägi
Austatud proua Normak
Austatud härra Strastin

Täname pöördumise ja seisukohtade esitamise eest seoses Nutri-Score'i võimaliku vabatahtliku kasutuselevõtuga Eestis.

Tutvustame esitatud seisukohtadega ja selgitame, miks oleme fookusesse võtnud just Nutri-Score'i analüüsimise Eesti kontekstis. Samuti peame vajalikuks täpsustada mitmeid pöördumises esitatud väiteid ning vastame peamistele esitatud seisukohtadele.

Eesti Lastearstide Selts, Eesti Kaaluravi Selts ja Eesti Endokrinoloogide Selts on avalikus pöördumises rõhutanud, et Eesti pered seisavad silmitsi järjest keerulisema toidukeskkonnaga ning et pakenditel olev kohustuslik toitumisalane teave on sageli raskesti mõistetav. Eesti Pereõdede Ühingu ning Eesti Toitumisenõustajate ja -Teraapeutide Ühenduse liikmed näevad oma igapäevatoos, et inimestel on soov parandada enda või oma pere toitumisharjumusi, ennetada kroonilisi haigusi ja toetada oma tervist, kuid tervist toetavate valikute tegemine ei sõltu üksnes teadmistest. Lisaks toitumisteadmiste omandamisele valmistab paljudele inimestele raskusi ka toidupakenditel oleva teabe tõlgendamine ning erinevate toodete omavaheline võrdlemine.

Nende väljakutsetega toimetulekuks on mitmetes Euroopa riikides kasutusele võetud pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistused. Üheks selliseks on Nutri-Score, mille eesmärk on muuta detailse toitumisalase teabe mõistmine tarbijale lihtsamaks. Kuigi ükski märgistus ei lahenda üksi toitumisega seotud probleeme ega asenda riiklike toitumis- ja

toidusoovituste järgimist, on selline märgistus oluliseks osaks tervist toetavama toidukeskkonna kujundamisel ning toetab tarbijat teadlike valikute tegemisel. Rahvatervise probleemide lahendamine nõuab terviklikku lähenemist ja erinevate meetmete samaaegset rakendamist.

Eesti on seni pidanud otstarbekaks oodata Euroopa Liidu ülese ühtse pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase märgistuse väljatöötamist ja kasutuselevõttu. Kuigi Euroopa Komisjon kavandas vastava õigusakti ettepaneku esitamist juba 2022. aastal, ei ole seda seni tehtud. Samuti on ebatõenäoline, et Euroopa Komisjon selle teemaga Kontrollikoja raporti soovitusel ettenähtud ajaraamis edasi liigub, kuna see teema ei ole praegu Euroopa Komisjoni prioriteetide hulgas. Kuna Euroopa Liidu tasandil ei ole selles küsimuses edasiminekut toimumas, ent teema on oluline, peame vajalikuks hinnata võimalikke lahendusi riigisiselt.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium alustas pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistuste põhjalikumat analüüsimist 2025. aasta alguses. Selle töö toetuseks valmis eelmisel aastal Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskuse teaduskirjanduse ülevaade, mille kohaselt toetavad olemasolevad teadusandmed sageli just Nutri-Score'i või Nutri-Score'i tüüpi märgisüsteemi. Teaduskirjanduse põhjal on pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistus tarbijale paremini nähtav, arusaadavam ja mõjusam kui kohustuslik toitumisalane teave pakendi tagaküljel, soodustades seeläbi tervist toetavate valikute tegemist. Samuti on leitud, et lihtsustatud värv-kodeeritud märgistused on sobivaimad jõudmaks erineva sotsiaal-majandusliku taustaga inimesteni. Ka Euroopa Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) 2022. a aruandes on välja toodud, et tarbijatele, sealhulgas väiksema sissetulekuga tarbijatele võiksid paremini sobida lihtsad, värve kasutavad ja hindavad (summaarsed) pakendi esikülje märgisüsteemid, mida on lihtsam mõista kui keerukamaid toitainepõhiseid ühevärvilisi märgiseid. Euroopa Komisjoni 2021. aastal läbi viidud avaliku konsultatsiooni tulemused näitasid, et suur osa Euroopa Liidu kodanikest, tarbijaorganisatsioonidest, teadusasutustest ja riigiasutustest eelistas hinnangulisi astmelisi märgistusi. Maailma Terviseorganisatsiooni Rahvusvaheline Vähiuurimiskeskus (IARC) on teaduslikele andmetele tuginedes rõhutanud just Nutri-Score'i paremust võrreldes teiste taoliste pakendi esikülje märgistustega. Nendel põhjustel oleme keskendunud eelkõige Nutri-Score'i märgisüsteemi analüüsimisele. Ühtlasi on tegemist ka Euroopas kõige laiemalt kasutusel oleva pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase märgistusega.

Oleme praegu Eestis analüüsietapis. Valmimas on uuringud Nutri-Score'i kooskõla kohta Eesti riiklike toidusoovitustega ja selle süsteemi vabatahtliku kasutuselevõttuga kaasnevate majanduslike mõjude kohta. Pärast nende uuringute valmimist hindame kogutud tõendeid tervikuna ning alles seejärel otsustame edasised sammud Nutri-Score'i vabatahtliku kasutuselevõtu võimaldamiseks Eestis. Rõhutame, et sellise süsteemi kasutamine oleks ettevõtjatele vabatahtlik.

Nutri-Score'i kohta on avalikus arutelus esitatud väiteid, millest osa on vajanud ministeeriumi hinnangul täpsustamist ja konteksti asetamist. Ministeeriumi veebilehel esitatud selgituste eesmärk on olnud vastata avalikus arutelus korduvatele küsimustele ja väidetele, mida on esitatud just Nutri-Score'i kohta. Seejuures ei käsitleta Nutri-Score'i kui täiuslikku või kõiki toitumispoliitika eesmärgi iseseisvalt lahendavat meetet. Samuti ei asenda Nutri-Score riiklikke toitumis- ja toidusoovitusi ega pakendi tagaküljel esitatavat üksikasjalikku toitumisalast teavet.

Kommentaari teie kirjas esitatud peamistele seisukohtadele:

„Ülekaalulisuse ennetamine ja tasakaalustatud toitumisharjumuste kujundamine on kahtlemata olulised ühised eesmärgid. Nutri-Score ei ole nende eesmärkide saavutamiseks aga piisavalt mõjus ja tõenduspõhine poliitikameede.“

Nutri-Score'i otsene eesmärk ei ole vähendada ülekaalulisust, vaid muuta toitumisalane teave tarbijale lihtsamini mõistetavaks ning toetada teadlike valikute tegemist. Just selle eesmärgi saavutamist on teaduskirjanduses järjepidevalt tõendatud. Nutri-Score on loodud selleks, et lihtsustada detailse ja sageli raskesti loetava toitumisalase teabe mõistmist. Suure tootevaliku tõttu nõuab parimate valikute leidmine aega ja pühendumist. Nutri-Score võtab arvesse pakendil olevat infot ja muudab selle lihtsamini mõistetavaks, võimaldades sarnaste toodete vahel kiiret ja intuitiivset võrdlust.

Nutri-Score'i mõistetavust ja mõju tarbijate valikutele on uuritud rahvusvahelistes eksperimentaalsetes uuringutes. Uuringud kinnitavad, et Nutri-Score on tarbijale abiks ja toetab paremate toiduvalikute tegemist. See parandab järjekindlalt tarbijate objektiivset arusaamist toodete toitainelisest koostisest ning väiksema, ent siiski arvestatava mõjuga suunab ka tervist toetavamate valikute poole. Isegi kui üksikisiku tasandil jäävad valikute nihked eksperimentaalsetes uuringutes väikesteks, muutuvad need kogu rahvastiku tasandil oluliseks¹.

12 Euroopa riigis läbi viidud uuringus, milles osales üle 12 000 inimese², ja kuues Põhja-Ameerika, Ladina-Ameerika, Aasia ja Okeania riigis läbi viidud uuringus, milles osales üle 6000 inimese³, leiti, et Nutri-Score parandab võrreldes teiste võrdluses olnud pakendi esikülje märgistustega (UK Multiple Traffic Light, Tšiili hoiatusmärgised, Austraalia Health Star Rating ja GDA/RI) tarbijate arusaamist toodete toitainelisest koostisest ja võimaldab tooteid paremini võrrelda. Tulemused kordusid kõikides riikides ja olid sarnased olenemata inimeste sotsiaaldemograafilisest taustast. Samuti on leitud, et Nutri-Score'i lihtne visuaalne kujundus on tarbijate seas paremini mõistetav ja sageli eelistatum kui mitmed alternatiivsed pakendi esikülje märgistused⁴.

Nutri-Score on üheks tööriistaks tervist toetavama toidukeskkonna kujundamisel. Kahtlemata ei lahenda Nutri-Score üksi ülekaalulisuse ja toitumisega seotud probleeme, küll aga toetab tarbijat igapäevaste valikute tegemisel. Prantsusmaal peetakse Nutri-Score'i valikute tegemisel üha olulisemaks. Tarbijate seas tehtud küsitluste järgi toetab Nutri-Score'i ligikaudu 94% Prantsusmaa tarbijatest⁵.

„Nutri-Score'i pikaajalist mõju tegelikule ostukäitumisele, tarbimisharjumustele ja rahvatervise näitajatele ei ole veenvalt tõendatud.“

Ei ole põhjendatud hinnata Nutri-Score'i mõju üksnes selle järgi, kas see märgistus üksi muudab pikaajaliselt kogu elanikkonna ostukäitumist, tarbimisharjumusi või tervisenäitajaid. Nagu paljude tegelikus elus rakendatavate tervisealaste sekkumiste puhul, mõjutab tarbijate valikuid väga suur hulk tegureid, mistõttu on ka ühe konkreetse meetme tegelikku mõju päriselus väga keeruline mõõta. Pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistus on üks osa laiemast rahvatervise meetmete kogumist ning ükski toidukeskkonna sekkumine ei muuda inimeste käitumist iseseisvalt ega kohe. Maailma Terviseorganisatsioon peab

¹ Hau, R. C., & Lange, K. W. (2023). Can the 5-colour nutrition label “Nutri-Score” improve the health value of food?. *Journal of Future Foods*. <https://doi.org/10.1016/j.jfutfo.2023.03.002>

² Egnell M, Talati Z, Hercberg S, Pettigrew S, Julia C. Objective Understanding of Front-of-Package Nutrition Labels: An International Comparative Experimental Study across 12 Countries. *Nutrients*. 2018, 10: 1542.

³ Egnell M, Talati Z, Galan P, Andreeva V, Vandevijvere S, Gombaud M, Dréano-Trécant L, Hercberg S, Pettigrew S, Julia C. Objective understanding of the Nutri-score front-of-pack label by European consumers and its effect on food choices : an online experimental study. *Intern J Behav Nutr Phy Activ*. 2020 ; 17:146.

⁴ Ministère des Solidarités et de la Santé. Études sur la validation du format graphique du Nutri-Score en France [Uuringud Nutri-Score'i graafilise formaadi valideerimise kohta Prantsusmaal]. <https://sante.gouv.fr/prevention-en-sante/preserver-sa-sante/nutrition/nutri-score/etudes-et-rapports-scientifiques/article/etudes-sur-la-validation-du-format-graphique-du-nutri-score-en-france>

⁵ Ministère des Solidarités et de la Santé. (2021, février). Évaluation à 3 ans du logo nutritionnel Nutri-Score. <https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/nutriscorebilan3ans.pdf>

pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistust üheks soovitatud kulutõhusaks poliitikameetmeks mittenakkushaiguste ennetamisel⁶.

Randomiseeritud pikaajalisi uuringuid Nutri-Score'i kasutamise mõjust rahvastiku tervisele on tõepoolest vähe. See ei ole aga Nutri-Score'i eripära – samasugune olukord iseloomustab enamikku rahvatervise ja toidukeskkonna sekkumisi, mille mõju kujuneb pika aja jooksul ning sõltub paljudest samaaegselt toimivatest meetmetest. Sellegipoolest toetavad Nutri-Score'i eri tüüpi teaduslikud tõendid. Esiteks näitavad eksperimentaalsed uuringud, et Nutri-Score'i märgistus aitab tarbijatel toitainelist koostist paremini mõista. Teiseks näitavad ulatuslikud prospektiivsed kohortuuringud, et Nutri-Score'i aluseks olev algoritm eristab usaldusväärselt erineva toitainelise koostisega toite. Samuti võib pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistus soodustada toodete reformuleerimist.

Prospektiivsed kohortuuringud mitmes Euroopa riigis seostavad kehvema Nutri-Score'i hinnanguga toitude suuremat tarbimist suurema südame-veresoonkonna haigustesse haigestumise riskiga⁷. Prantsusmaal näitasid SU.VI.MAX uuringu^{8,9,10} (6435 osalejat) ja NutriNet-Santé kohortuuringu^{11,12} (46 864 osalejat) analüüsid, et prospektiivselt oli Nutri-Score'i skaalal paremini hinnatud toitude tarbimine seotud väiksema kaalutõusu riskiga, samuti väiksema tõenäosusega haigestuda vähki ja südame-veresoonkonna haigustesse.

Hispaanias näitasid nii SUN-i kohortuuring¹³ (20 503 osalejat) kui ka ENRICA kohortuuring¹⁴ (12 054 osalejat), et kehvema Nutri-Score'i hinnanguga toitude tarbimine oli prospektiivselt seotud suurema üldsuse ja vähktõvest ja südame-veresoonkonnahaigustest tingitud suremusega. Sarnaseid tulemusi on leitud ka näiteks Itaalias MOLI-SANI kohortuuringus¹⁵ (22 895 osalejat), kus täheldati üldsuse ja südame-veresoonkonnahaigustest tingitud suremuse suurenemist inimeste seas, kes tarbisid sagedamini kehvema Nutri-Score'i hinnanguga toite. Need tulemused ei tõenda, et üksnes märgistus muudaks pikaajaliselt rahvastiku tervisenäitajaid, kuid need kinnitavad, et Nutri-Score'i aluseks olev algoritm eristab usaldusväärselt erineva toitainelise koostisega toite ning on seotud kliiniliselt oluliste tervisetulemustega.

⁶ World Health Organization. (2024). *Tackling NCDs: Best buys and other recommended interventions for the prevention and control of noncommunicable diseases* (2nd ed.). World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/376624>

⁷ Deschasaux-Tanguy, M., Huybrechts, I., Julia, C., Hercberg, S., Sarda, B., Fialon, M., Arnault, N., Srouf, B., Kesse-Guyot, E., Fezeu, L. K., Biessy, C., Casagrande, C., Hemon, B., Weiderpass, E., Pinho, M. G. M., Murphy, N., Freisling, H., Ferrari, P., Tjønneland, A., Nielsen Petersen, K. E., ... Touvier, M. (2024). Nutritional quality of diet characterized by the Nutri-Score profiling system and cardiovascular disease risk: a prospective study in 7 European countries. *The Lancet regional health. Europe*, 46, 101006. <https://doi.org/10.1016/j.lanepe.2024.101006>

⁸ Donnenfeld M, Julia C, Kesse-Guyot E, Méjean C, Ducrot P, Péneau S, Deschasaux M, Latino-Martel P, Fezeu L, Hercberg S, et al. Prospective association between cancer risk and an individual dietary index based on the British Food Standards Agency Nutrient Profiling System. *Br J Nutr*. 2015; 114:1702–1710.

⁹ Adriouch S, Julia C, Kesse-Guyot E, Méjean C, Ducrot P, Péneau S, Donnenfeld M, Deschasaux M, Menai M, Hercberg S, et al. Prospective association between a dietary quality index based on a nutrient profiling system and cardiovascular disease risk. *Eur J Prev Cardiol*. 2016; 23:1669–76.

¹⁰ Julia C, Ducrot P, Lassale C, Fézeu L, Méjean C, Péneau S, Touvier M, Hercberg S, Kesse-Guyot E. Prospective associations between a dietary index based on the British Food Standard Agency nutrient profiling system and 13-year weight gain in the SU.VI.MAX cohort. *Prev Med*. 2015; 81:189–94.

¹¹ Adriouch S, Julia C, Kesse-Guyot E, Ducrot P, Péneau S, Méjean C, Assmann KE, Deschasaux M, Hercberg S, Touvier M, et al. Association between a dietary quality index based on the food standard agency nutrient profiling system and cardiovascular disease risk among French adults. *Int J Cardiol*. 2017; 234: 22–27.

¹² Deschasaux M, Julia C, Kesse-Guyot E, Lécuyer L, Adriouch S, Méjean C, Ducrot P, Péneau S, Latino-Martel P, Fezeu LK, et al. Are self-reported unhealthy food choices associated with an increased risk of breast cancer? Prospective cohort study using the British Food Standards Agency nutrient profiling system. *BMJ Open*. 2017; 7 (6) : e013718.

¹³ Gómez-Donoso C, Martínez-González MÁ, Perez-Cornago A, Sayón-Orea C, Martínez JA, Bes-Rastrollo M. Association between the nutrient profile system underpinning the Nutri-Score front-of-pack nutrition label and mortality in the SUN Project : a prospective cohort study. *Clin Nutr*. 2021; 40 (3):1085-1094.

¹⁴ Donat-Vargas C, Sandoval-Insausti H, Rey-García J, Banegas JR, Rodríguez-Artalejo F, Guallar-Castillón P. Five-color Nutri-Score labeling and mortality risk in a nationwide, population-based cohort in Spain: the Study on Nutrition and Cardiovascular Risk in Spain (ENRICA). *Am J Clin Nutr*. 2021; <https://doi.org/10.1093/ajcn/nqaa389>

¹⁵ Bonaccio M, Di Castelnuovo A, Ruggiero E, Costanzo S, Grosso G, De Curtis A, Cerletti C, Donati MB, de Gaetano G, Iacoviello L; Moli-sani Study Investigators. Joint association of food nutritional profile by Nutri-Score front-of-pack label and ultra-processed food intake with mortality: Moli-sani prospective cohort study. *BMJ*. 2022 Aug 31;378:e070688.

Teaduslikud tõendid näitavad ka seda, et toidukeskkond mõjutab oluliselt inimeste toiduvalikuid ning rahvatervise parandamiseks on oluline kujundada keskkond selliseks, mis toetab tervist toetavate valikute tegemist¹⁶. Nutri-Score on üks meetmetest, mis aitab kujundada toidukeskkonda tervist toetavamaks. See ei asenda riiklikke toitumis- ja toidusoovitusi ega lahenda üksi kõiki toitumisega seotud probleeme, kuid lihtsustab toitumisalase teabe mõistmist, mis toetab paremate valikute tegemist.

„Euroopa Liidus puudub Nutri-Score'i suhtes konsensus ning Eesti ei peaks enne EL-ülese lahenduse kujunemist ühepoolset üht süsteemi eelistama.“

Euroopa Komisjon ei ole seni esitanud ettepanekut ühtse kohustusliku pakendi esikülje märgisüsteemi kasutuselevõtuks, mistõttu ei ole liikmesriikidel olnud võimalik kujundada ka seisukohta konkreetse Euroopa Liidu tasandi õigusakti ettepaneku suhtes. See ei piira aga liikmesriikide võimalust kasutada vabatahtlikke pakendi esikülje märgisüsteeme, lähtudes oma rahvatervise ja toidupoliitika eesmärkidest. Paljud liikmesriigid on seda võimalust kasutanud.

Nutri-Score'i ei ole kunagi olnud kavandatud Euroopa Liidu kohustusliku märgisüsteemina. Tegemist on Prantsusmaal välja töötatud vabatahtliku pakendi esikülje toitumisalase teabe märgistusega, mille on hiljem kasutusele võtnud mitmed Euroopa riigid (nt Saksamaa, Belgia, Luksemburg, Holland, Šveits). Ühtlasi on Nutri-Score praegu Euroopas levinuim pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgisüsteem.

Ühtlasi juhime tähelepanu, et avalikus debatis ei ole aus viidata tendentsile justkui oleks Euroopa Liidus üldine suund Nutri-Score'i kasutamisest loobumisele. On tõsi, et mõned tuntud ettevõtted on märgise kasutamisest loobunud või selle kasutamist vähendanud. Avalike andmete põhjal ei ole Ferrero Nutri-Score'i kunagi kasutusele võtnud, seega ei saa väita, et see rahvusvaheline ettevõtte on kasutamisest loobunud. Samal ajal on tulnud juurde ka ettevõtteid, kes on süsteemiga liitunud või selle kasutamist laiendanud.

Prantsusmaa toiduvaatluskeskus (Oqali) jälgib Nutri-Score'i kasutuselevõttu alates selle rakendamisest 2017. aastal ning avaldab selle kohta seireraporteid. Kui 2024. aasta juunis kasutas Prantsusmaal Nutri-Score'i 1377 ettevõtet, siis 2025. aasta juunis oli ettevõtete arv suurenenud 1462-le¹⁷. Mitteametlikult oleme saanud info, et 2026. aasta jaanuari seisuga kasutas Prantsusmaal Nutri-Score'i 1538 ettevõtet.

Samuti väärib täpsustamist varasemalt esitatud Rumeeniaga seotud väide. Rumeenia on teavitanud Euroopa Komisjoni ja liikmesriike kahest eelnõust, mille eesmärk oli võimaldada Nutri-Score'i kasutamist. Rumeenia eelnõud koos Euroopa Komisjoni detailsete arvamustega on avalikult kättesaadavad [TRIS infosüsteemist](#). Rumeenia teatiste numbrid on 2024/0662/RO ja 2025/0283/RO. Varasemalt on esitatud meedias väide, nagu oleks Euroopa Komisjon Rumeenia plaani Nutri-Score'i kasutuselevõtu osas peatanud, tõstatades küsimuse, kas Rumeenia on piisavalt veenvalt tõendanud, et just Nutri-Score on kõige sobivam lahendus võrreldes teiste võimalike märgistussüsteemidega. Väide on esitatud artiklis „[Kes on süüdi ülekaalus? Plaanitav toiduvalgusfoor on lihtsalt lapsik](#)“.

Sellist järeldust ei toeta TRISis avalikult kättesaadavad dokumendid. Neist nähtub, et Euroopa Komisjoni peamised märkused puudutasid Rumeenia kavandatud rakendusviisi, mitte Nutri-Score'i märgisüsteemi kui sellist. Komisjon märgib oma detailse arvamuse sissejuhatuses

¹⁶ European Commission: Directorate-General for Research and Innovation & Group of Chief Scientific Advisors. (2023). Towards sustainable food consumption : promoting healthy, affordable and sustainable food consumption choices. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2777/29369>

¹⁷ Oqali. 2026. Marine Landreau, Virginie Molina, Fanny Sadier, Olivier Allais, Johanna Calvarin, et al.. Suivi du Nutri-score par l'OQALI : bilan annuel : évolution des parts de marché des marques engagées dans la démarche Nutri-score en France entre 2018 et 2025.

sõnaselgelt, et arvamust ei tule käsitada Nutri-Score'i süsteemi kui sellise hindamisena. Detailne arvamus käsitleb üksnes Rumeenia teatatud eelnõu kooskõla EL õigusega. Euroopa Komisjon viitab detailses arvamuses eeskätt sellele, et Rumeenia eelnõu võimaldab kehtestada ettevõtjatele täiendavaid kohustusi, mis dubleerivad ELi õigusest tulenevaid nõudeid ja mida Nutri-Score'i raamistik ette ei näe (näiteks täiendava QR-koodi nõue toitumisalase teabe kättesaadavaks tegemiseks). Samuti leidis komisjon, et eelnõu võib tekitada põhjendamatuid takistusi kaupade vabale liikumisele siseturul ning juhtis tähelepanu sellele, et eelnõus viidatakse Nutri-Score'i aegunud algoritmidele ja kasutustingimustele.

„Eelistada tuleks lahendusi, mis aitavad teha teadlikke valikuid ilma üksikuid tooteid lihtsustatud viisil stigmatiseerimata või tarbijat täiendava märgimüraga segadusse ajamata.“

Ostuotsused sünnivad sageli vaid mõne sekundi jooksul. Suur tootevalik ja infoküllus ei tee valikute tegemist lihtsamaks. Sageli paikneb oluline tooteinfo toote tagumisel küljel ja võib olla raskesti loetav. See ei toeta kuidagi teadlike valikute tegemist. Tarbijat võivad tegelikult rohkem segadusse ajada pakenditel ja turunduses kasutatavad erinevad väited, nagu näiteks „puuviljadest suhkrutega“ ja „funktsionaalne“. Näiteks võib tarbija eeldada, et üksnes puuviljadest suhkrutega jogurt on parem valik kui alternatiivne toode, hoolimata selle suuremast üldisest suhkrusisaldusest. Nutri-Score aitab selliste üksikvaidete kõrval hinnata toodet tervikuna, suurendades läbipaistvust ja aitades tooteid objektiivsemalt võrrelda.

Teaduskirjanduse põhjal on pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistus tarbijale paremini nähtav, arusaadavam ja mõjusam kui kohustuslik toitumisalane teave pakendi tagaküljel, soodustades seeläbi tervist toetavate valikute tegemist^{18,19}. Seega ei ole põhjendatud väita, et lihtsam märgistus tekitab iseenesest tarbijas segadust või kujutab endast tarbetut märgimüra. See võib vähendada info töötlemise koormust olukorras, kus tarbija peab ostuotsuseid tegema kiiresti ja sageli piiratud tähelepanu tingimustes.

Nutri-Score ei stigmatiseeri üksikuid tooteid ega keela nende tarbimist, vaid annab standardiseeritud ja võrreldava hinnangu toote üldisele toitainelisele koostisele. Süsteem pakub tarbijale täiendava orientiiri sarnaste toodete võrdlemiseks, muutes nende üldise toitainelise koostise lihtsamini mõistetavaks ja erinevused selgemini nähtavaks. Toidu toitainelise koostise arusaadavam esitamine ei tähenda selle stigmatiseerimist, vaid suurendab läbipaistvust ja toetab teadlike valikute tegemist. Vähem soodne hinnang ei tähenda, et toodet ei tohiks tarbida, vaid aitab tarbijal mõista, et tegemist on tootega, mida võiks tarbida harvem ja väiksemas koguses või mille puhul tasub kaaluda parema toitainelise koostisega alternatiive. Kui Nutri-Score'i kasutuselevõtu osas tehakse positiivne otsus, kaasneb sellega ka süsteemne teavitustöö, et tarbijad mõistaksid selle tähendust ning oskaksid seda igapäevaste ostuotsuste tegemisel kasutada.

„Ka vabatahtlik märgistussüsteem võib mõjutada jaekaupluste sortimendiotsuseid ja turundust, suurendades survet kohandada tooteid eeskätt algoritmi kriteeriumidele vastavaks, mitte rahvatervise eesmärkide täitmiseks.“

Algoritmi järgi optimeerimine ei ole automaatselt halb, sest algoritm põhineb eeskätt komponentidel (sh energiasisaldus, suhkrud, küllastunud rasvhapped, sool, valgud, kiudained), mille tarbimise piiramist või soodustamist soovivad ka riiklikud toitumis- ja toidusoovitused.

Kui vabatahtlik märgisüsteem mõjutab ettevõtteid toodete koostist parendama ehk

¹⁸ Kelly, B., Ng, S.H., Carrad, A. and Pettigrew, S., 2024. The potential effectiveness of front-of-pack nutrition labeling for improving population diets. Annual Review of Nutrition, 44. <https://doi.org/10.1146/annurev-nutr-011224-030917>

¹⁹ Shrestha, A., Cullerton, K., White, K.M., Mays, J. and Sendall, M., 2023. Impact of front-of-pack nutrition labelling in consumer understanding and use across socio-economic status: A systematic review. Appetite, 187, p.106587. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2023.106587>

reformuleerima, siis on see rahvatervise seisukohalt soovitatav mõju. Toidu koostise parendamine, näiteks soola, suhkrute või küllastunud rasvhapete sisalduse vähendamine, on kooskõlas rahvatervise eesmärkidega. Selline märgistussüsteem võib toetada innovatsiooni ning motiveerida tootjaid pakkuma tarbijatele parema koostisega tooteid. Kahtlemata on toite, mille puhul ei ole reformuleerimine võimalik ega vajalik – mesi jääb meeks ja või jääb võiks. Küll aga on võimalik parendada näiteks erinevate leiva- ja saiatoodete, maitsestatud piimatoodete, lihatoodete ja valmistoitude toitaineist koostist.

Töödeldud toidu koostisosade loetelu esitamine on kohustuslik ning tarbijad pööravad sellele ka üha enam tähelepanu. Kui 2014. aastal otsis 49% inimestest infot toidu koostisosade kohta, siis 2023. aastal oli vastav osakaal juba 68%²⁰. Seda ilmestab ka hiljutine arutelu ühe pikalt turul olnud šokolaadi retseptimuudatuste üle, kus toote kakaosisalduse vähendamine ja suhkrusisalduse suurendamine pälvis märkimisväärset avalikku tähelepanu. Seetõttu on ebatõenäoline, et toodete koostist muudetakse kergekäeliselt üksnes eesmärgiga parandada märgistusel kuvatavat Nutri-Score'i hinnangut.

Oluline on märkida, et toidu lisaaineid, sealhulgas magusaineid (nt aspartaam, sukraloos, stevioolglükosiidid) lubatakse kasutada toidus ainult sellisel juhul, kui olemasolevate teadusandmete põhjal ei põhjusta see kavandatud kasutamise juures ohtu tarbija tervisele, lisaaine kasutamiseks on põhjendatud tehnoloogiline vajadus ning lisaaine kasutamine ei eksita tarbijat. Toidu tootmisel on lubatud kasutada ainult neid lisaaineid, mille Euroopa Komisjon on kandnud liidu lisaainete loetellu ehk mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1333/2008. Selles määruses esitatakse kõigi lubatud lisaainete kasutamise tingimused, sh millistes toidugruppides ja millistes kogustes teatud lisaainet kasutada tohib. Igasugused muudatused toote retseptis nõuavad kogu märgistuse ülevaatamist, näiteks toidu koostisosade loetelu ja vajadusel toidu nimetuse muutmine. Magusainete lisamine tootesse nõuab toidu nimetuse juures sõna „magusaine(te)ga“ väljatoomist.

„Suureneb ettevõtjate halduskoormus ja bürokraatia, sealhulgas kontrolli-, hindamis- ja pakendilahendustega seotud kulud.“

Nutri-Score'i kasutamine oleks vabatahtlik, mistõttu ei ole põhjendatud väita, et selle kasutuselevõtt suurendaks automaatselt kõigi ettevõtjate halduskoormust või bürokraatiat. Süsteemiga liitumise otsustab iga ettevõtja ise. Kuigi märgistuse kasutuselevõtt võib liitunud ettevõtjatele kaasa tuua täiendavaid tegevusi ja kulusid, näiteks pakendite uuendamise või märgistuse hindamisega seotud kulusid, tulenevad need ettevõtja vabatahtlikust otsusest süsteemi kasutada. Nutri-Score'i kasutamise õigus antakse seejuures ettevõtjatele tasuta. Lisaks on võimalik Nutri-Score'i pakenditele lisada järk-järgult üldjuhul 2 aasta jooksul pärast Nutri-Score'i kasutamise registreerimist. Samuti on ettevõtjal võimalik igal hetkel selle märgistuse kasutamisest ka loobuda.

„Nutri-Score võib seada ohtu siseturu jätkusuutlikkuse ning suurendada välismaiste omamärgitootjate osakaalu siseturul. Turul peavad kehtima ühtsed mängureeglid.“

Väide siseturu jätkusuutlikkuse ohtu seadmisest ja välismaiste omamärgitoodete osakaalu kasvust siseturul on spekulatiivne. Me ei ole sellisele väitele teaduskirjandusest kinnitust leidnud. Eestis hinnatakse Nutri-Score'i võimaliku vabatahtliku kasutuselevõttuga kaasnevaid majanduslikke mõjusid Tartu Ülikooli läbiviidavas uuringus, kus analüüsitakse muu hulgas mõju sise- ja väliskaubandusele ning turuosaliste konkurentsiolukorrale. Kõnealune töö võimaldab anda tõendus põhiseema hinnangu võimalikele majanduslikele mõjudele.

²⁰ RAIT Faktum & Ariko. (2023). Toidu märgistuse ja toiduhügieeni alane uuring: September 2023. RAIT Faktum & Ariko. <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:1008989>

Müüdid

Olete pöördumises viidanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehele, kus on antud lühivastused erinevatele Nutri-Score'i puudutavatele väärarusaamadele ja esitanud nende kohta kommentaarid. Selgitame neid lühivastuseid põhjalikumalt.

Müüt: Nutri-Score soovitab süüa piiramatus koguses kaloririkkaid tooteid

Olete pöördumises kirjutanud: „Ministeeriumi vastuses ei ole väitele sisuliselt vastatud ning viidatud on vaid ühele konkreetsele näitele maapähklivõi kujul. Seejuures on jäetud märkimata, et Nutri-Score ei arvesta portsjoni suuruse, toidukordade arvu ega tarbimise sagedusega. Küsimus ei puuduta üksnes kaloririkkaid toite, vaid kõiki toite, sest Nutri-Score ei arvesta tegelikku tarbimist ning selle kohta peaks info olema läbipaistev. Nii pole näiteks Nutri-Score'i vaatepunktist vahet, kas tarbija sööb ära ühe lõigu, pool pitsat või terve pitsa, skoor jääb endiselt samaks. Kui informatiivne saab selline märgis tervislikule toitumisele suunamisel tegelikult olla?”

Selgitame, et Nutri-Score eesmärk ei ole asendada riiklikke toitumis- ja toidusoovitusi portsjoni suuruste, toidukordade arvu ja tarbimise sageduse osas. Nutri-Score'i eesmärk on lihtsustada pakendil olevat detailset toitumisalast teavet, et hõlbustada tarbijatel sarnaste toodete võrdlemist. On tõenäoline, et sarnaseid tooteid tarbitakse sarnastes kogustes ja sarnase sagedusega. Tasakaalustatud ja mitmekülgse toitumise põhimõtted jäävad jätkuvalt keskeks. Toidu mõju tervisele sõltub alati nii kogusest kui ka tarbimise sagedusest, st oluline on toitumine tervikuna.

Sageli tuuakse Nutri-Score'i kriitikana välja, et hinnang põhineb 100 g või 100 ml kohta arvutatud väärtustel, mitte tegelikult tarbitaval portsjonil. See ei ole Nutri-Score'i „eripära“, vaid laialdaselt kasutatav standard toitumisalase teabe esitamisel. Kuigi toite ei tarbita üldiselt täpselt 100 g või 100 ml kaupa, võimaldab selline lähenemine toodete lihtsat ja objektiivset võrdlemist tootjast sõltumatul alusel.

Ka kohustuslik toitumisalane teave pakendil esitatakse Euroopa Liidus 100 g või 100 ml kohta. See vähendab ka riski, et tulemust „parandatakse” ebarealistlikult väikese portsjoni suuruse valikuga. Kui arvestada ainult tootja määratud portsjonit, võib võrdlus muutuda keeruliseks, sest portsjonite suurus võib toodete vahel märkimisväärselt erineda. See tähendaks tarbija jaoks pidevat ümberarvutamist, et jõuda objektiivse võrdlusele. Lisaks varieeruvad reaalselt tarbitavad portsjoni suurused sõltuvalt inimesest – näiteks soost, vanusest, energiavajadusest ja muudest teguritest. Seetõttu ei oleks ka ühe universaalse portsjonisuuruse määramine kõigile sobiv.

Müüt: Nutri-Score ei võta arvesse toidu lisaainete (nt toiduvärvide ja säilitusainete sisaldust tootes)

Olete pöördumises kirjutanud: „Ministeeriumi vastusest ei selgu, millist konkreetset kohustuslikus toitumisalases teabes esitatud infot Nutri-Score arvesse võtab. Seejuures juhime tähelepanu, et Nutri-Score ei võta arvesse isegi tervislikuks toitumiseks vajalike mineraalide ega vitamiinide sisaldust. Lisaks ei vasta tõele väide, et ükski teine pakendi esikülje märgistus ei võta neid aspekte arvesse. Näiteks Põhjamaade lukuaugumärgist ei ole võimalik saada, kui tootele on lisatud magusaineid, mille ministeerium on mingil põhjusel lisaainete loetelust välja jätanud.”

Selgitame, et Nutri-Score võtab arvesse kohustuslikus toitumisalases teabes esitatud energia-, suhkrute-, valgu-, soola- ja küllastunud rasvhapete sisaldust. Lisaks võtab arvesse kiudainete ning toote puu- ja köögiviljasisaldust, mis annavad positiivseid punkte. Jookide kategoorias

arvestab ka magusainete sisaldumisega, mis annab negatiivseid punkte. Praktilistel põhjustel ei saa algoritm hõlmata kõiki võimalikke komponente (nt keskkonnamõju, taimekaitsevahendite jäägid, toidu töötlemisaste jm). Siiani ei ole globaalselt ega EL tasandil kokku lepitud ülitöödeldud toidu definitsioonis, mistõttu oleks töötlemisastmega arvestamine väga keeruline ja tekitaks palju vaidlust.

Kuna puu- ja köögiviljad sisaldavad erinevaid vitamiine ja mineraalaineid, hõlmab Nutri-Score kaudselt rohkem toitumisalast teavet kui algoritm otseselt kajastab, kuna arvestab hinnangu kujundamisel muu hulgas ka toidu puu- ja köögiviljasisaldusega. Jookide kategoorias võtab Nutri-Score'i algoritm arvesse ka magusainete sisaldust. Nii saab magusainet sisaldav toode parimal juhul hindeks C. Seda seetõttu, et rahvatervise huvides on oluline piirata magustatud jookide tarbimist. Selgitame, et oleme kodulehel olevas infos vastanud eelkõige lisaainete sisaldumist käsitlevale küsimusele selle üldises mõttes. Täpsustame seal esitatud infot seoses magusainetega.

Müüt: Nutri-Score toob tootjate jaoks kaasa litsentsikulud

Olete pöördumises kirjutanud: „Ükski pakendiinfo süsteem ei saa de facto olla tasuta. Seejuures jätab ministeerium mainimata olulise asjaolu, et Nutri-Score'i kasutamisel peab seda kasutama kogu kaubamärgi alla kuuluva tootekategooria ulatuses. Tootjale tähendab see ulatuslikku pakendite välja vahetamist.”

Nutri-Score on vabatahtlik märgistussüsteem. Kuigi märgistuse kasutuselevõtt võib liitunud ettevõtjatele kaasa tuua täiendavaid tegevusi ja kulusid, näiteks pakendite uuendamise või märgistuse hindamisega seotud kulusid, tulenevad need ettevõtja vabatahtlikust otsusest süsteemi kasutada. Nutri-Score'i kasutamise õigus antakse seejuures ettevõtjatele tasuta. Samuti on võimalik tootjatel Nutri-Score'i märgistus lisada pakenditele järk-järgult (üldiselt kahe aasta jooksul), mis võimaldab kulusid hajutada ja pakendivarud ära kasutada.

Müüt: Nutri-Score keelab teatud toitude söömise

Olete pöördumises kirjutanud: „Ükski toidumärgis ei tohiks sisuliselt stigmatiseerida ega heidutada tarbimast tooteid, mis võivad mõistlikus koguses olla osa tasakaalustatud toitumisest. Punane värv ei ole tarbija jaoks neutraalne teave, vaid seostub valgusfoori loogikast tulenevalt peatumisega. Üldjuhul peaks „tarbijate suunamine“ (kui selleks on põhjust) põhinema üksnes positiivsel kinnistamisel ehk ainult paremate valikute esiletoomisel, nagu teevad seda teised märgised, mitte toitude hoiatava värvikoodiga märgistamisel. Lisaks tekitab selline valgusfooripõhine märgis tarbetut toidu- ja märgistusmüra, kus tarbija ei mõista enam, mida ta tohib süüa ja mida mitte, kuigi tegelikult sõltub tervislik toitumine kogustest, sagedusest ja toidulauast tervikuna. Seejuures ei saa ka väita, et Nutri-Score lihtsustab sarnaste toodete võrdlemist: tegelikkuses ei saa näiteks piima ja piimatooteid (kodujuust, hapukoor jne) omavahel võrrelda, sest need ei kuulu samasse kategooriasse.”

Oleme seisukohal, et Nutri-Score'i kasutamise võimaldamine Eestis eeldab ka süsteemset tarbijasuunalist teavitustööd, et selgitada tarbijale selle tähendust ja kasutusloogikat. Nutri-Score'i kasutusloogika on, et omavahel võrreldakse sarnaseid tooteid. See tähendab, et omavahel ei ole võrreldavad näiteks piim ja kodujuust, vaid piim (rasvasisaldusega 2,5%) vs piim (rasvasisaldusega $\geq 3,6\%$), kodujuust vs kodujuust jne. Roheline hinnang ei tähenda automaatselt „head“ ja oranž „halba“, vaid kahe sarnase toote võrdluses tähistab näiteks roheline B paremat valikut kui oranž D. Oranž D ei tähenda, et toitu ei tohiks üldse süüa, vaid annab teada, et seda toitu tuleks süüa vähem ja harvem. Teaduslikud uuringud näitavad järjepidevalt, et Nutri-Score parandab tarbijate arusaamist toodete toitainelisest koostisest ja

mõjutab ostuotsuseid soodsas suunas. Viimase mõju võib olla üksikisiku tasandil küll väike, kuid kogu rahvastiku tasandil siiski oluline²¹.

Müüt: Nutri-Score „karistab“ traditsioonilisi toite

Olete pöördumises kirjutanud: „Küsimus ei seisne traditsiooniliste toitade tervislikkuses, vaid selles, et Nutri-Score'i lihtsustatud hindamismudel võib seada kohaliku toidukultuuri ja tootmise ebasoodsasse positsiooni. Näiteks keeldus Itaalia Nutri-Score'i süsteemi kasutamisest, kuna kohalikud toidud, sealhulgas kvaliteedimärkidega tooted nagu oliiviõli, või, juustud ja ökoloogilised lihatooted said hävitava hinnangu. Need asendused välismaiste ultratöödeldud omabränditoodetega, mis halvendasid kohaliku tooraine positsiooni koduturul. Kui eesmärk on siseturu tugevdamine, kaitsmine ja majandusliku väärtuse loomine, siis Nutri-Score seda eesmärki ei teeni.”

Nutri-Score ei võta arvesse toote kultuurilist väärtust ega päritolu, vaid toote toitainelist koostist. Kui toit saab oma toitainelise koostise tõttu Nutri-Score'i skaalal oranži hinnangu, siis ei tähenda see, et seda toitu ei tohi süüa, vaid annab tarbijale märku, et see toit sisaldab rohkem koostisosi, mille tarbimist soovitatakse piirata (nt sool, suhkrud või küllastunud rasvhapped). Juust ja suitsuliha võivad saada hinnanguks D või E suure soola- ja rasvasisalduse tõttu. See ei tähenda, et selliseid toite ei tohiks süüa, vaid oluline on pöörata tähelepanu sellele, kui tihti ja millises koguses neid toite tarbitakse. Ka kehvema hinnanguga toidud (sageli toidupüramiidi tipuosas paiknevad toidud) saavad olla osaks mitmekülgsest ja tasakaalustatud toitumisest, kuid neid tuleks süüa harva ja väikestes kogustes. Eesti riiklike toitumis- ja toidusoovituste²² kohaselt soovitatakse süüa suure rasvasisaldusega piimatooteid (juustud rasvasisaldusega üle 26%, koored rasvasisaldusega üle 10%) harva ja väiksemates kogustes. Lihatoodete asemel soovitatakse eelistada liha. Seejuures tuleks eelistada kala ja linnuliha punasele lihale, kala- ja lihatoodetele olenemata sellest, kas toode on „ökoloogiline“ või mitte.

Ei ole selge, mille kohta esitasite väite „need asendused välismaiste ultratöödeldud omabränditoodetega, mis halvendasid kohaliku tooraine positsiooni koduturul“. Kuna Itaalias ei ole kunagi Nutri-Score'i kasutatud, ei saa väide käia Itaalia kohta. Samuti ei ole omavahel võrreldavad ultratöödeldud omabränditooted ja kohalik tooraine. Juhime tähelepanu, et oliiviõli saab Nutri-Score'i skaalal hinnanguks roheline B, mis on ühtlasi ka parim võimalik tulemus õlide ja rasvade kategoorias.

Teaduskirjanduses ei ole kinnitatud väidet, et Nutri-Score'i vabatahtlik kasutuselevõtt seab ohtu siseturu jätkusuutlikkuse. Olukorda saab vaadata ka nii, et praegu on Eesti tooted kehvemas positsioonis võrreldes välismaiste toodetega, mis kannavad Nutri-Score'i märgistust, kuna Eesti tootjatel selle kasutamiseks hetkel võimalus puudub. Täpsemad majanduslikud mõjud selgitab välja Tartu Ülikool praegu pooleliolevas uuringus.

Müüt: Süsteem on ebaõiglane – friikartulid saavad roheline märgise

Olete pöördumises kirjutanud: „See näide ilmestab eriti selgelt, miks süsteem ei arvesta reaalse tarbimise ega tarbijakäitumisega. Ka tarbija mõistab, et külmutatud friikartulid ei saa tegelikkuses olla A-märgistusega toode. Toiduliidu tellitud ja Norstati läbi viidud uuringus andis külmutatud friikartulitele 34% vastajatest hindeks D ja 27% hindeks E. Hinde A andis vaid 3% vastajatest. Tarbija suhtes ei ole aus, et hinnang antakse tootele sellisena, nagu see pakendis on, arvestamata selle tegelikku valmistusviisi ja tarbimist. See võib kujuneda nn

²¹ Hau, R. C., & Lange, K. W. (2023). Can the 5-colour nutrition label “Nutri-Score” improve the health value of food?. *Journal of Future Foods*. <https://doi.org/10.1016/j.jfutfo.2023.03.002>

²² Tervise Arengu Instituut. 2025. Eesti riiklikud toitumise, liikumise ja uneaja soovitused. Tabelraamat. <https://www.tai.ee/et/valjaanded/eesti-riiklikud-toitumise-liikumise-ja-uneaja-soovitused-tabelraamat>

„tervisepesuks“, kus lihtsustatud märgis loob tootest soodsama kuvandi, kui selle tegelik tarbimisviis võimaldab.”

Märgistusel esitatud toitumisalane teave iseloomustab toitu üldiselt sellisena, nagu seda pakendis müüakse ning ei võta arvesse kõiki võimalikke toiduvalmistamise viise. Sama põhimõtte kehtib ka Nutri-Score'i puhul. Külmutatud kartulid on toit, mida on võimalik valmistada erinevatel viisidel: inimesed valmistavad neid nii õliga kui ka õlita, praadides või ahjus, samuti on erinev see, kuidas kartuleid maitsestatakse. Friikartul võib olla samuti osaks mitmekülgsest ja tasakaalustatud toitumisest – oluline on mõõdukus ja tasakaalukus. Küll aga aitab Nutri-Score juba toidupoes kiiresti üles leida olemasolevast valikust parema toitainelise koostisega tooted olukorras, kus kõrvuti on näiteks A, B ja C hinnanguga tooted.

Müüt: Nutri-Score eksitab tarbijaid

Olete pöördumises kirjutanud: „Millel põhineb väide, et Nutri-Score parandab üldist arusaamist toodete toitainelisest koostisest? Seejuures on oluline lähtuda sellest, kas tarbijad ise peavad sellist lisamärgistust vajalikuks. Norstati läbiviidud uuringust selgus, et 63,6% vastajatest leidis, et praegune info pakenditel on piisav ja täidab nende vajadusi, ning vaid 23,2% leidis, et see ei ole piisav. Sealhulgas eelistas Nutri-Score'i vaid 13% inimestest ehk ligikaudu 3% kogu valimist, kelle hinnangul ei olnud info praegusel kujul piisav või oli raskesti arusaadav.

Küsimus seisneb ka selles, mida peetakse paremaks valikuks. Näiteks saab soolalõhe kehvema Nutri-Score'i hinde kui külmsuitsulõhe või krabipulgad, kuigi 92% inimestest pidas tootevõrdluses intuiitiivselt tervislikumaks just soolalõhet. Kas Nutri-Score aitab sellisel juhul tõesti leida üles paremad valikud? Pigem tekitab see segadust ja vastuolu tarbijates.“

Väide, et Nutri-Score eksitab tarbijat, ei leia sellisel kujul teaduskirjanduse alusel kinnitust. Tugevaim tõendus ütleb, et see aitab enamikul juhtudel toodete toitainelist koostist paremini võrrelda (selgitused ja viited uuringutele eespool). Kahtlemata on vaja teha selgitustööd, et tarbijad mõistaksid selle kasutusloogikat õigesti.

Tooted, mida tarbijad peavad intuiitiivselt tervislikuks, ei pruugi tegelikkuses olla toitainelises mõttes parimad valikud. Näiteks sisaldab soolalõhe märkimisväärses koguses soola. Eesti riiklikud toitumis- ja toidusoovitused soovivad eelistada värskest kalast tehtud toite kalatoodetele (soola- ja suitsukala, kalakonservid jms).

2023. a Maaeluministeeriumi poolt tellitud ning RAIT Faktum&Ariko läbiviidud toidu märgistuse ja toiduhügieeni alases uuringus küsiti Eesti tarbijatelt, kuivõrd mõjutaks toitumisalase teabe (energiasisaldus, rasvad, valgud, suhkrud jne) lihtsam ja arusaadavam esitusviis pakendi esiküljel muutma oma tarbimist või toidu ostmist. Tulemused olid järgmised: toitumisalase teabe lihtsam ja arusaadavam esitusviis pakendi esiküljel mõjutaks tarbimist olulisel määral 29%, vähesel määral 45% ja üldse ei mõjutaks 16% vastajate hinnangul. 10% ei osanud öelda.

Samuti küsiti, millise toote tarbija ostaks, kui teab, et toitumisalase teabe märgisüsteem soovitab valida parema hinnanguga tooteid („A” ja roheline on toiteväärtuselt parim). Vastaja nägi kahte sarnast toodet, mis olid vastavalt A (hind 1,39 €) ja C hinnanguga (hind 0,99 €). 53% vastanutest valiks parema hinnanguga, kuid pisut kallima toote. 47% vastanutest valiks veidi madalama hinnanguga, ent soodsama toote. Nende tulemuste alusel ei saa teha põhjapanevaid järeldusi, kuid need viitavad sellele, et pakendi esikülje märgistus võib mõjutada vähemalt osa tarbijate ostukäitumist. Samas on ostuotsus mitmeteguriline ning lisaks märgistusele ja hinnale mõjutavad seda ka näiteks maitse-eelistused, harjumused ja kaubamärgid.

Seejuures on oluline märkida, et ei ole leitud ühtset ega kindlat seost Nutri-Score'i ja toodete hinnataseme vahel²³. Parema toitainelise koostisega (parema Nutri-Score'i hinnanguga) toode ei ole tingimata kallim kui kehvema toitainelise koostisega (kehvema Nutri-Score'i hinnanguga) toode²⁴. Sarnane tulemus on välja toodud ka 2022. a OECD raportis²⁵, mille kohaselt Nutri-Score'iga ja Nutri-Score'ita toodete keskmine hind on sarnane.

Müüt: See on liiga lihtsustatud ja ei arvesta kõike

Olete pöördumises kirjutanud: „Jääb selgusetuks, millise info teeb Nutri-Score kergesti mõistetavaks, kui see ei tõsta pakendil selgelt esile ühtegi toitaine? Mille põhjal on see „teadlik lihtsustus“ tehtud ning kas toitumist on üldse kohane teadlikult lihtsustada?”

Kuigi Nutri-Score annab eeskätt kohustusliku toitumisalase teabe põhjal lihtsustatud hinnangu toidu üldisele toitainelisele koostisele, ei tähenda see seda, et selle lihtsustuse taga ei oleks põhjalikku teadustööd. Nutri-Score'i hinnang tuleneb teaduspõhisest matemaatilisest algoritmist. Nutri-Score'i aluseks olev algoritm põhineb Ühendkuningriigis Oxfordi Ülikooli teadlaste välja töötatud toitaineliste põhijoonte mudelil, mille eesmärk oli reguleerida lastele suunatud toidu reklaami²⁶. Prantsusmaa uurimisrühma EREN (Université Sorbonne Paris Nord) teadlased arendasid mudelit edasi ja kohandasid selle viieklassiliseks pakendi esikülje toitumisalase teabe märgistuseks²⁷. Mudeli väljatöötamisel tugineti sõltumatule teadustööle ning Prantsusmaa pädevate terviseasutuste eksperthinnangutele^{28,29}.

Hinnangu kujunemisel annavad miinuspunkte tootes sisalduv sool, suhkrud, küllastunud rasvhapped, üldine energiasisaldus ja jookide kategoorias ka magusaine sisaldumine. Plusspunkte annavad valgud, kiudained ning puu- ja köögiviljade sisaldus. Nutri-Score'i skaalal D ja E hinnangu saanud tooted on üldjuhul suurema energia-, suhkrute-, küllastunud rasvhapete- ja/või soolasisaldusega ning nende tarbimist soovitatakse rahvatervise seisukohast ka piirata.

Müüt: "Hea" hinnanguga toite võib süüa piiramatult

Olete pöördumises kirjutanud: „Tervisliku toitumise loogika seisneb tasakaalustatuses ja terviklikkuses. Paraku ei võta Nutri-Score arvesse üldist toitumist, toidukordade arvu, tarbimise sagedust ega valmistusviisi. Norstati läbi viidud uuringus nõustus lausa 71% vastajatest väitega, et "toidulaua tervislikkus sõltub pigem üldisest toitumisharjumusest kui ühest konkreetsest toiduainest/toidukaubast". Seega läheb Nutri-Score vastuollu üldise arusaamaga, et määrav on terviklik toitumisharjumus, mitte üksiku toote eraldiseisev hinnang.”

Nõustume, et ühegi toidu ülemäärane tarbimine ei ole tervisele hea. Oluline on mõõdukus ja toitumine tervikuna. Seda, milliseid kriteeriume Nutri-Score arvestab ja milliseid mitte, oleme selgitanud eespool antud vastustes.

²³ Santé publique France. 2026. [Quelle association entre Nutri-Score et prix? Une analyse descriptive par catégorie de produits.](#)

²⁴ Santé publique France. 2026. [Nutri-Score et prix des produits : une meilleure qualité nutritionnelle n'implique pas forcément un coût plus élevé pour le consommateur.](#)

²⁵ OECD (2022), *Healthy Eating and Active Lifestyles: Best Practices in Public Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/40f65568-en>.

²⁶ Rayner, M, Scarborough, P, Stockley, L. Nutrient Profiles: Applicability of Currently Proposed Model for Uses in Relation to Promotion of Foods to Children Aged 5–10 and Adults London: Food Standards Agency; 2005.

²⁷ Hercberg S. Rapport : Propositions pour un nouvel élan de la politique nutritionnelle française de santé publique dans le cadre de la Stratégie Nationale de Santé https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/rapport_Hercberg_15_11_2013.pdf

²⁸ Agence Nationale de Sécurité Sanitaire, Environnement et Santé au Travail ANSES. 2019; <https://www.anses.fr/fr/system/files/NUT2019SA0086.pdf>

²⁹ Haut Conseil de la Santé Publique (HCSP). Avis relatif à l'information sur la qualité nutritionnelle des produits alimentaires. 2015. https://www.hcsp.fr/Explore.cgi/Telecharger?NomFichier=hcsa20150625_infoqualnutprodalim.pdf

Nutri-Score'i eesmärk ei ole asendada riiklike toitumis- ja toidusoovituse portsjoni suuruste, toidukordade arvu ja toitumise tarbimise sageduse osas, vaid toetada tarbijad ostuotsuse tegemise ajal, hõlbustades sarnaste toodete toitainelise koostise võrdlemist. Uuendatud Nutri-Score'i algoritmi kohta tehtud uuringud mitmes Euroopa riigis (sh Prantsusmaal, Norras, Hollandis, Sloveenias) näitavad, et selle antud hinnangud on üldjoontes paremini kooskõlas riiklike ja rahvusvaheliste toitumissoovitustega kui algse versiooni puhul, kuigi üksikute toidugruppide osas esineb teatud lahknevusi^{30,31,32,33}. Nutri-Score'i uuendatud algoritm vastab Prantsusmaa riiklikele toidusoovitustele 85% osas³⁴. Algne algoritm vastas toidusoovitustest tuletatud 41 kriteeriumile 63% osas (26/41), samas kui uuendatud algoritm vastas neile 85% osas (35/41). Tulemuste paranemist täheldati rasvase kala, pähklite ja seemnete puhul, samuti suhkrurikaste toodete (st jäätised, magusad määrded), soolaste toodete (st soolased suupisted, soolatud pähklid), piimajookide ja magusainetega jookide puhul.

2023. aasta algoritmiuudenduse järel tehtud uuringud Soomes, Rootsis ja Norras näitavad, et uuendatud Nutri-Score vastab üldiselt hästi Põhjamaade toitumis- ja toidusoovitustele, kuigi üksikute toidugruppide osas esineb teatud lahknevusi. Norras koostatud aruande kohaselt on uuendatud Nutri-Score lahendanud edukalt mitmeid varasemaid kitsaskohti ning suurendanud Nutri-Score'i algoritmi kooskõla Põhjamaade toitumis- ja toidusoovitustega³⁵. Samuti on Norras leitud, et uuendatud Nutri-Score suudab üldjoontes piisavalt hästi eristada toodete toitainelist koostist erinevates toidukategooriates³⁶. Nutri-Score'i sobivust Põhjamaadele toetab ka Rootsis tehtud võrdlev analüüs³⁷, kus võrreldi Nutri-Score'i ja Keyhole-märgist. Tulemused näitasid nende vahelist üldist head kooskõla. Soomes tehtud Nutri-Score'i analüüsis³⁸ on järeldatud, et pärast Nutri-Score'i algoritmi uuendamist on peamised probleemid, mis seonduvad kohalike toitumisharjumuste ja -väljakutsetega, märkimisväärselt vähenenud. Kokkuvõttes leiti, et Nutri-Score'i üldine kooskõla riiklike toidusoovitustega on hea. Hetkel on töös uuring, mille eesmärk on hinnata Nutri-Score'i kooskõla ka Eesti riiklike toidusoovitustega.

Müüt: Nutri-Score kahjustab ettevõtteid

Olete pöördumises kirjutanud: „Kas ministeerium on viinud läbi mõjuanalüüsi selle kohta, kui suur osa Eesti ettevõtetest oleks valmis selle süsteemiga vabatahtlikult liituma, võttes arvesse ka turu sügavust? Kas ministeerium on hinnanud Nutri-Score märgise koondumise riski vaid omamärgitoodetele? Riigi positsioon peaks olema kohalike toodete müügi soodustamine ning ühise mänguvälja ja turureeglite kaitsmine, et reeglid oleksid kõigile võrdsed.”

³⁰ Merz, B., Temme, E., Alexiou, H., Beulens, J., Buyken, A., Bohn, T., Ducrot, P., Falquet, M., Solano, M., Haidar, H., Infanger, E., Kühnelt, C., Rodríguez-Artalejo, F., Sarda, B., Steenbergen, E., Vandevijvere, S., & Julia, C. (2024). Nutri-Score 2023 update. *Nature Food*, 5, 102 - 110. <https://doi.org/10.1038/s43016-024-00920-3>

³¹ Hafner, E., & Pravst, I. (2024). A systematic assessment of the revised Nutri-Score algorithm: Potentials for the implementation of front-of-package nutrition labeling across Europe. *Food Frontiers*. <https://doi.org/10.1002/fft2.387>

³² Huybers, S., & Roodenburg, A. (2024). Nutri-Score of Meat, Fish, and Dairy Alternatives: A Comparison between the Old and New Algorithm. *Nutrients*, 16. <https://doi.org/10.3390/nu16060892>

³³ Øvrebø, B., Brantsæter, A., Lund-Iversen, K., Andersen, L., Paulsen, M., & Abel, M. (2023). How does the updated Nutri-Score discriminate and classify the nutritional quality of foods in a Norwegian setting?. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 20. <https://doi.org/10.1186/s12966-023-01525-y>

³⁴ Sarda, B., Kesse-Guyot, E., Deschamps, V., Ducrot, P., Galan, P., Hercberg, S., Deschasaux-Tanguy, M., Srouf, B., Fezeu, L., Touvier, M., & Julia, C. (2024). Consistency of the initial and updated version of the Nutri-Score with food-based dietary guidelines: a French perspective.. *The Journal of nutrition*. <https://doi.org/10.1016/j.tjn.2024.01.029>

³⁵ Abel, M.H., Øvrebø, B., Brantsæter, A.L. and Torheim, L.E., 2022. Preliminary assessment of the revised NutriScore algorithm.-Do the proposed revisions contribute to solve the challenges that previously have been identified in the Nordic countries for the existing Nutri-Score? Brief assessment for The Norwegian Ministry of Health and Care Services.

³⁶ Øvrebø, B., Brantsæter, A.L., Lund-Iversen, K., Andersen, L.F., Paulsen, M.M. and Abel, M.H., 2023. How does the updated Nutri-Score discriminate and classify the nutritional quality of foods in a Norwegian setting?. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 20(1), p.122. <https://doi.org/10.1186/s12966-023-01525-y>

³⁷ Pitt, S., Julin, B., Øvrebø, B. and Wolk, A., 2023. Front-of-pack nutrition labels: comparing the Nordic Keyhole and Nutri-Score in a Swedish context. *Nutrients*, 15(4), p.873. <https://doi.org/10.3390/nu15040873>

³⁸ Kalliomäki ja Joutsu, Nutri-Score-järjestelmän päivitetyn algoritmin toimivuus Suomessa. 2023.

Töö, mille sisuks on Nutri-Score'i vabatahtliku kasutuselevõtuga kaasnevate majanduslike mõjude hindamine ettevõtluskeskkonna vaatest, on hetkel pooleli. Tööd teostab Tartu Ülikool. Riigi vaatest on oluline kujundada lahendusi, mis on teaduspõhised, proportsionaalsed ning arvestavad nii rahvatervise eesmärke kui ka ettevõtluskeskkonna toimimist.

Müüdid: Nutri-Score ei ole teaduspõhine. Positiivsed uuringud on Nutri-Score'i enda omad.

Olete pöördumises kirjutanud: „Kuidas saab väita, et Nutri-Score on „heas kooskõlas riiklike toidusoovitustega” kui vastav analüüs veel puudub? Kuivõrd saab Prantsusmaa avaliku sektori rahastatud uuringuid pidada sõltumatuks ja erapooletuks? Kuivõrd on hinnatud viidatud uuringute erapooletust?”

Seejuures on mööda vaadatud asjaolust, et mitmed teadlased on viidanud ka sellele, et Nutri-Score'il puudub reaalne mõju ning see ei ole kooskõlas riiklike toidusoovitustega. Näiteks Hollandis sai 19% riiklike toitumissoovitustega mittekooskõlas olevatest toodetest Nutri-Score'i hinnanguks A või B, samas kui 25% toitumissoovitustega kooskõlas olevatest nn „tervislikest“ toodetest sai hinnanguks C, D või E.

Nutri-Score'i puudutava teadusliku tõendusbaasi puhul osutatud tõsisele kallutatuse riskile, kuna suur osa valideerivaid uuringuid on tehtud märgise arendajate või nendega seotud uurimisrühmade poolt.

Samamoodi ei tohiks ka negatiivset tulemust kõrvale jätta üksnes põhjusel, et see on Nutri-Score'i suhtes kriitiline. Kui ministeerium rõhutab vajadust vaadata kriitikute väiteid sama kriitiliselt, tuleb seda põhimõtet rakendada ka positiivsete tulemuste suhtes.“

Teaduskirjanduses on Nutri-Score'i suhtes esitatud nii positiivseid kui ka kriitilisi hinnanguid ning arutletud ka võimaliku kallutatuse üle, kuna osa soodsaid uuringuid on tehtud arendajatega seotud uurimisrühmade poolt, samas kui osa kriitilisi tulemusi on seostatud toidutööstusega seotud rahastuse või teist tüüpi huvide konfliktidega. Huvide konflikti olemasolu ei muuda uuringut automaatselt ebausaldusväärseks, kuid see on oluline asjaolu, mida tuleb tõendite hindamisel arvesse võtta. Uuringute usaldusväärsuse hindamisel lähtume eelkõige metoodilisest kvaliteedist, andmete asjakohasusest ja esinduslikkusest, võrdlusmeetodite sobivusest, tulemuste reprodutseeritavusest ning sellest, kas järeldused vastavad uuringu tegelikule ulatusele ja piirangutele.

Teie pöördumises on viited kahele artiklile. Neist ühe autoriteks on Stephan Peters ja Hans Verhagen, teise autoriteks Stephan Peters, Hans Verhagen ja Jacco Gerritsen. Mõlemas viidatud artiklis on autorid deklareerinud mitu asjaolu, mis võivad kujutada endast huvide konflikti või vähemalt tekitada põhjendatud küsimuse nende sõltumatuse kohta Nutri-Score'i puudutavas arutelus. Peters ja Gerritsen töötavad mõlemad Hollandi Piimaliidus (*Dutch Dairy Association*), mis on seotud ka mõlema artikli rahastamisega. Piimatööstusel on Nutri-Score'i suhtes selge majanduslik huvi.

Peters ja Verhagen on avaldanud kriitilisi ülevaateid, mis võivad sisaldada olulisi metoodilisi puudusi. Näiteks on 2024. a publikatsioonikallutatusele osutavas artiklis³⁹ välja toodud, et PubMedist leiti 180 artiklit, millest 104 peeti Nutri-Score'i valideerimise seisukohast asjakohaseks. Samas ei ole selge, milliste kriteeriumide alusel peeti just neid artikleid asjakohasteks. Autorid ei kirjelda täpselt ka valikukriteeriume, mille alusel liigitati uuringud Nutri-Score'i suhtes soodsaks, neutraalseks või ebasoodsaks. Tegemist on metoodilise puudusega, mis ei võimalda uuringut korrata ega selle tulemusi sõltumatult reprodutseerida. Kuna neid kriteeriume analüüsis ei täpsustata, ei ole võimalik hinnata, kas artiklite valik ja neile

³⁹ Peters, S., & Verhagen, H. (2024). Publication bias and Nutri-Score: A complete literature review of the substantiation of the effectiveness of the front-of-pack logo Nutri-Score. *PharmaNutrition*, 27, Article 100380. <https://doi.org/10.1016/j.phanu.2024.100380>

antavad hinnangud põhinesid eelnevalt kindlaks määratud ja reprodutseeritavatel alustel või autorite subjektiivsel hinnangul.

Artikli metoodilise puudusena tuleb ka märkida, et autorid ei hinnanud analüüsi valitud uuringute kvaliteeti ega tõendusalus, vaid käsitasid kõiki eelretsenseeritud publikatsioone võrdse kaaluga. Eelretsenseerimine on küll oluline kvaliteedikriteerium, kuid see ei tähenda, et kõik uuringud oleksid metoodiliselt võrreldavad või annaksid sama tugeva tõendusalus. Ilma sellise kvaliteedihinnanguta võib üksnes soodsate ja ebasoodsate publikatsioonide arvu võrdlemine anda teaduslikust tõendusbaasist lihtsustatud või moonutatud pildi.

Olulise puudusena näeme ka asjaolu, et autorid kasutavad huvide konflikti argumenti valikuliselt. Seda rõhutatakse Nutri-Score'i toetavate uuringute puhul, kuid ei käsitleta võrdväärselt Nutri-Score'i suhtes ebasoodsate uuringute puhul. Samuti ei tooda ebasoodsate uuringute puhul välja võimalikke majanduslikke huvide konflikte. Nutri-Score'i arendamise ja valideerimisega seotud teadlased on rahvatervise valdkonna eksperdid, kes töötavad avalikes teadusasutustes või ülikoolides ning kelle eesmärk ei ole majanduslik kasu, vaid rahvatervise edendamine. Avalikes teadusasutustes töötavate teadlaste seotus Nutri-Score'i arendamisega kujutab endast eelkõige akadeemilist või intellektuaalset huvi, mida käsitletakse teaduskirjanduses erinevalt otsesest majanduslikust huvide konfliktist. Mõlemad võivad mõjutada uuringute tõlgendamist, kuid neid ei saa pidada samaväärseks.

Eespool nimetatud autorid teevad tugevaid järeldusi Nutri-Score'i ebapiisava teadusliku aluse kohta, samal ajal kui töö on rahastatud organisatsiooni poolt, kellel on pakendi esikülje märgistuse arutelu otsene majanduslik huvi. Ühelt poolt loetletakse huvide deklaratsioonis potentsiaalseid konkureerivaid huve, kuid teisalt väidetakse, et uuring viidi läbi ilma selliste äriliste või finantsiliste suheteta, mida võiks käsitleda huvide konfliktina. Eespool välja toodud metoodilised piirangud ja artiklis mainimata võimalikud huvide konfliktid vähendavad töö usaldusväärsust ning piiravad selle kasutamist sõltumatu kirjanduse ülevaadena.

Selleks, et ministeeriumi lõplik seisukoht Nutri-Score'i suhtes kujuneks sõltumatult ja Eesti konteksti arvestades, oleme analüüsi ning mõjude hindamise protsessi kaasanud oma ala sõltumatud eksperdid. Riiklike toidusoovitustega kooskõla hindamise uuring telliti Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskuse (LABRIS) kaudu ning majanduslike mõjude uuringu läbiviija (Tartu Ülikool) leiti hankemenetluse tulemusel.

Toidusoovitustega kooskõla hindamise uuringu eesmärk on analüüsida, kui võrd Nutri-Score'i uuendatud algoritm on kooskõlas Eesti riiklike toidusoovitustega, milline on Nutri-Score'i eristusvõime toidugruppide lõikes ning millised on selle tugevused ja võimalikud kitsaskohad Eesti kontekstis. Majanduslike mõjude hindamise uuringu eesmärk on hinnata Nutri-Score'i võimaliku vabatahtliku kasutuselevõtu mõju Eesti ettevõtjatele, eelkõige toidutootjatele ja jaekaubandusele. Uuringus käsitletakse eeskätt võimalikke mõjusid erineva suurusega ettevõtetele ning eri tegevusvaldkondadele, ettevõtete kuludele, tuludele ja turupositsioonile, kasumlikkusele ja investeerimisvõimekusele, konkurentiolukorrale, tootearendusele, turukäitumisele ning sise- ja väliskaubandusele erinevate kasutuselevõtu stsenaariumite korral. Seejuures ei lähtu uuringud eeldusest, et Nutri-Score'i kasutuselevõttu tuleks Eestis soovitada. Mõlemad uuringud annavad vajaliku sisendi läbipaistvaks ja tõenduspõhiseks poliitikakujundamiseks.

Pärast mõlema uuringu valmimist hinnatakse nende tulemusi koos muu asjakohase teabega. Alles seejärel kujundatakse lõplik seisukoht Nutri-Score'i võimaliku kasutuselevõtu osas Eestis. Igal juhul oleks Nutri-Score'i kasutamine ettevõtjatele vabatahtlik.

Müüt: Nutri-Score ei peata rasvumist, seega on kasutu

Olete pöördumises kirjutanud: „Rasvumise vähendamisel on keskne roll järjepideval toitumise- ja liikumisharidusel, mida kujundatakse rohujuuretasandil, mitte üksiku pakendimärgise kaudu. Kui lähtuda pelgalt Nutri-Score'i kasutavate riikide rahvatervise andmetest, siis selle märgise kasutuse ajal on ülekaalulisus ning rasvumine jätkuvalt kasvutrendis. See on mõneti ka loogiline, sest tootumisest tingitud terviseprobleemidega inimene otsib küll lihtsaid lahendusi ning ostukäitumine võib isegi muutuda, kuid vaevleb endiselt harjumuste küüsis ning valmistab kodustes tingimustes näiliselt paremast tootevalikust jätkuvalt ebatervislikku sööki.

Siiani ei ole selge, mis on Nutri-Score'i vabatahtliku kasutuselevõtmise tegelik vajadus, kui tarbija ise selleks vajadust ei näe. Viidatud probleemide lahendamiseks tuleks leida riigid, kus tervisenäitajad on paranemas ning seejärel analüüsida meetmeid, mida seal on kasutusele võetud. Nutri-Score'i kasutavate riikide hulgas faktiliselt tõendatav positiivne mõju puudub.“

Rahvatervise poliitikas hinnatakse sekkumisi eelkõige selle järgi, kas need täidavad oma otsest eesmärki. Nutri-Score'i otsene eesmärk ei ole vähendada ülekaalulisust, vaid muuta toitumisalane teave tarbijale lihtsamini mõistetavaks ning toetada teadlikumate valikute tegemist. Ei ole põhjendatud hinnata Nutri-Score'i mõju üksnes selle järgi, kas see märgistus üksi muudab pikaajaliselt kogu elanikkonna ostukäitumist, tarbimisharjumusi või tervisenäitajaid. Nagu paljude tegelikus elus rakendatavate tervisealaste sekkumiste puhul, mõjutab tarbijate valikuid väga suur hulk tegureid, mistõttu on ka ühe konkreetse meetme tegelikku mõju päriselus väga keeruline mõõta.

Pakendi esikülje toitumisalase teabe märgistus on üks osa laiemast rahvatervise meetmete kogumist ning ükski toidukeskkonna sekkumine ei muuda inimeste käitumist iseseisvalt ega koheselt. Maailma Terviseorganisatsioon peab pakendi esikülje lihtsustatud toitumisalase teabe märgistust üheks soovitatud kulutõhusaks poliitikameetmeks mittenakkushaiguste ennetamisel⁴⁰.

10. novembril toimub ministeeriumide ühishoones Nutri-Score'i teemaline seminar, kus tutvustatakse valmivate uuringute tulemusi ning edasisi samme. Olete sellele seminarile väga oodatud. Päevakava täpsustumisel saadame täiendava kutse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Pärtel

Biomajanduse asekanstler

kantsleri ülesannetes

Teadmiseks: Sotsiaalministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium,
Riigikantselei, Riigikogu sotsiaalkomisjon

Hellika Kallaste

5687 2296 hellika.kallaste@agri.ee

Katrin Lõhmus

5673 0024 katrin.lohmus@agri.ee

⁴⁰ World Health Organization. (2024). *Tackling NCDs: Best buys and other recommended interventions for the prevention and control of noncommunicable diseases* (2nd ed.). World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/376624>